

Ohler, N. (2016). *Blitzed: Drugs in Nazi Germany*. London: Allen Lane.

Jakkoli jsme z četby novin bohužel zvyklí na nerozlučné spojení mezi tématem drog a apelem na první signální soustavu, od knižní produkce očekáváme typicky vyšší kvalitu a smysl pro kritický odstup. Norman Ohler podstoupil náročné, seriózní a dlouhodobé archivní bádání na dvou kontinentech a ve své knize o roli drog v provozu Třetí říše předložil řadu zajímavých a aktuálních podnětů; přesto však nedolal lákadlu senzacechtivé novinářiny.

Počátkem října 2016 vyšel 370stránkový bestseller v angličtině. První kapitola s titulem *Volksdroge* popisuje popularitu drog v období Výmarské republiky a počátky průmyslové výroby pervitinu ve 30. letech. Ve druhé (*Sieg High*) se autor zaměřuje na využití pervitinu Wehrmachtem. Následující kapitola *High Hitler* popisuje symbiotický vztah, který si mezi sebou vytvořili Adolf Hitler a jeho osobní lékař (či dealer) Theodor Morell. Poslední kapitola, nazvaná *The Wonder Drug*, odkrývá hororové drogové experimenty, kterým byli na sklonku války podrobeni vojáci Wehrmachtu a vězni v koncentračních táborech. Vzhledem k množství recenzí, které k titulu vyšly (The Times, The Guardian, Financial Times, Huffington Post, kritičtější pak hlavně německé Die Zeit, FAZ, Die Welt), se zaměřím jen na dva aspekty doposud nepojednané – konkrétněji na údaje o prevalenci užívání pervitinu v Třetí říši a obecněji na vztah mezi modernitou a užíváním drog.

Původní název *Der totale Rausch* asi není třeba překládat, anglický titul *Blitzed* pak naznačuje, že v nacistickém Německu se život odehrával jaksi zrychleně a snad i pod vli-

vem stimulačních drog. Již v historické předešle Ohler barvitě vykresluje, že se dekadentní Berlín stal po první světové válce globální „turistickou destinací sexu a drog“, kde „kokain bral každý, kdo si to mohl dovolit“. Pervitin se po svém uvedení na trh „rozšířil do všech společenských vrstev“ a kvůli němu hned „sekretářky psaly rychleji“, kamiony řítící se po nově postavených dálnicích doručovaly „v rekordních časech“ atd. V kapitole o blitzkriegu pak autor sugestivně líčí, jak francouzští vojáci „propadali beznaději při pohledu na probuzená monstra vrhající se plnou rychlostí vstříc jejich dělostřelectvu“. Němečtí vojáci údajně vzbuzovali strach „svým nevyočitatelným dynamismem“ a ten měl být důsledkem masového užívání pervitinu.

Jak masově byl tedy pervitin ve Třetí říši užíván? Ohler dohledal, že kapacita zřejmě monopolního výrobce Temmler byla max. 833 tisíc tablet à 3 mg, tedy asi 2,5 kg pervitinu denně. To ovšem obnáší všehovšudy 15 % současné denní produkce v ČR nebo 10 % várky seriálového „perníkového táty“ – z jedné tablety na sto obyvatel denně by Třetí říše zaručeně nebyla „zcela sjetá“. Armádní dodávky byly jistě štedřejší – jen na šestitýdenní západní kampaň v roce 1940 objednal Wehrmacht 105 kg – ale i pokud by byla droga distribuována výlučně motorizovaným jednotkám *Heeresgruppe A*, které nesly hlavní tíhu ofenzívy, tak by její příděl činil cca 50 mg na vojáka a týden. To je sice dost na krátkodobé odložení spánku, zvýšení bdělosti, sebevědomí nebo ostražitosti; ale pořád méně, než kolik FDA doporučuje na léčbu obezity (5 mg Desoxynu před každým jídlem) nebo ADHD (20–25 mg denně). Ohlerovy senzační závěry ohledně rozšíření pervitinu mezi uživateli tedy nesouhlasí s Ohlerem pečlivě zjištěnými údaji o výrobě a distribuci.

Na knížce oceňuji především to, jak klade do vzájemné souvislosti poznatky o fungování zrychlující se industriální společnosti a o užívání drog. Tato paralela totiž platí nejen pro válečné hospodářství Třetí říše, ale i pro západní konzumní společnost 21. století. Ohler správně naznačuje, že podmínky a parametry, které musí člověk v moderní době splňovat, vytvářejí obrovský tlak na farmakologickou stimulaci a/nebo útlum – tedy nejen na vybičování sil, ale zároveň i na potlačení přirozených potřeb. Předkládaný obraz dlouhodobého pobytu asketického Vůdce v bunkrech bez denního světla, kde na něj dotírají generálové s naléhavými zprávami z frontové linie a on pak několikrát denně žadoní o injekci od osobního lékaře, může dnešního čtenáře vzrušovat nejen pro samotné „Hitler-voyeurství“, které nám Ohler dopřává víc než vydatně, ale i jako metafora života v dnešní náročné době. Na místě ztrápeného Vůdce si tak můžeme představit dělníka v trumfovské Louisianě stejně jako pokladní v Albertu, pracovníci v sociálních službách stejně ja-

ko úspěšného profesionála ve službách Velké čtyřky. Kniha Normana Ohlera je zkrátka nejen plná vzrušení, násilí a absurdity, ale hlavně předkládá řadu zásadních hypotéz, které stojí za další prozkoumání – přestože nabídnuté odpovědi jsou mnohdy předčasné a zkratkovité.

Mgr. Jan Morávek, Ph.D.
jan.moravek@gmail.com

Autor recenze vystudoval sociologii a pracuje jako překladatel a editor odborných textů ve společenských vědách.

Poděkování patří MUDr. J. Minaříkovi z Kliniky adiktologie za konzultaci vztahu mezi dávkou, setem, settingem a účinkem.

XIV. ROČNÍK MEZINÁRODNÍ KONFERENCE PPRCH 2017

POZVÁNKA

Vážené kolegyně, vážení kolegové, jménem Kliniky adiktologie 1. LF UK a redakce *Řízení školy* nakladatelství Wolters Kluwer ČR vás zveme na XIV. ročník mezinárodní konference Primární prevence rizikového chování, s hlavním tématem konference **Prevence v resortech jako částí jedné skládačky**.

Tématem letošního ročníku konference chceme poukázat na možnosti i meze realizace, financování a evaluace primární prevence v jednotlivých resortech. Zaměříme se na odpovědnost gestorů, především pak na vzájemnou spolupráci mezi dotčenými resorty a možný praktický přínos pro preventivní aktivity na všech stupních základního a středního

školství. Více než kdy jindy se budeme věnovat praktickým příkladům z praxe, formám jejich řešení, ale i limitům, se kterými musí školy a školská zařízení pracovat a se kterými se potýkají. Vítáme také příspěvky, které se budou věnovat problematice vztahu a spolupráce školy s Českou školní inspekcí a dalším tématům, která školy trápí a která potřebují řešit.

Významnou změnou bude přesídlení konference – po 13 letech se stěhujeme z původních prostor Magistrátu hlavního města Prahy do akademického prostředí Univerzity Karlovy. Není to změna jediná, jak jste již zaznamenali v úvodní větě, spolupřádáme konferenci s redakcí *Řízení školy* nakladatelství Wolters Kluwer ČR, vydavatele např. časopisů *Řízení školy* a *Školní*

poradenství v praxi (www.rizeniskoly.cz), která díky rozsáhlé autorské základně i v minulých letech obohacovala program konference. Toto partnerství je jen logickým vyústěním dlouhodobé spolupráce.

Místo konání: Praha 2, Albertov 4 (konferenční místnosti Farmakologického ústavu 1. LF UK)

Datum konání: 18. a 19. září 2017

Bližší informace naleznete na webových stránkách konference www.pprch.cz.

Již nyní je otevřeno přihlašování aktivních příspěvků/posterů a přihlášení se k účasti na konferenci.